

گره گمشده در نظام آموزشی آذربایجان

wellpromised/خبرگزاری آران

علی مهردوست

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

یکی از دلایل ضعف علمی مراکز آموزشی آذربایجان؛ حاکم بودن مدیران بی سواد و غیر متخصص بر سیستم آموزشی این کشور است و نبود تخصص لازم در مدیران باعث شده علی رغم اختصاص بودجه های کلان در امر آموزش، نظام آموزشی، توسعه و پیشرفت لازم را نداشته باشد.

به گزارش فارس، امروزه آموزش و پرورش پایه و اساس پیشرفت های علمی هر کشوری به شمار می رود و کشوری می تواند از نظر علمی به جایگاه رفیع و بلندی برسد که از سیستم آموزشی با کیفیت برخوردار باشد. به همین دلیل در بسیاری از کشورها، پس از چند سال، تغییراتی در سیستم آموزشی بوجود می آید و کتاب های درسی نیز تغییر یافته و مطابق با پیشرفت های علمی و تربیتی زمان خودش دوباره تدوین می شود.

چرا که تبلور آموزش و پرورش در تربیت نیروهای انسانی متعهد، دانشمند، متخصص و ماهر است. هر اندازه سیستم آموزشی یک کشوری از لحاظ کیفی بروز و مدرن باشد، به همان اندازه نیروهای رشد یافته در آن سیستم موفق تر خواهند بود. در دنیای امروز که علم و تکنولوژی با رشد و گسترش وسیع و جهان شمول به عنوان عامل مهم و اساسی در فرایند رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع بشری به حساب می آید، نهادها و نظام های آموزشی نقشی بس عظیم و پراهمیتی را به دست آورده اند. عنایت و توجه روزافزون به نوع و گسترش آموزش ضرورتی انکار ناپذیر است که ناشی از آهنگ سریع تغییرات در عرصه های مختلف فعالیت های اقتصادی، اجتماعی جوامع می باشد.

ترقی و پیشرفت های علمی و تکنولوژی در دنیای امروز و سرعت تغییرات و دگرگونی در اسلوب و روش های علمی و تکنولوژی، بسیار سریع و حیرت انگیز است و غفلت و عدم توجه کافی به آموزش های لازم و مناسب و غفلت از هماهنگی و تطابق سطح کیفی و کمی و نیروی انسانی با سطح رشد علمی و فنی از هر جامعه ای نهایتاً تنگناها و مشکلات عدیده ای را فرا راه رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه ایجاد خواهد کرد.

نوسازی و مدرن شدن برای سیستم های آموزشی هر کشوری امری لازم و ضروری است و اگر این اصلاحات صورت نگیرد قطعاً نتیجه آن پایین بودن سطح علمی دانشگاه ها و بالاخره ناکارآمدی سیستم اداری آن جامعه خواهد بود. سیستم جمهوری آذربایجان هم از این قاعده مستثنی نیست.

اخیراً مرکز تحقیقات علمی دولت اسپانیا، پژوهشی را در خصوص وضعیت و موقعیت دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشورهای دنیا انجام داده است که تأمل در نتایج حاصله این پژوهش می تواند مبین میزان نوسازی و اصلاحات اساسی در سیستم آموزشی آذربایجان باشد. در این ارزیابی میزان شناخته بودن این مراکز در سطح دنیا، جایگاه آنها در فضای دیجیتال و سایبری، ارزیابی آنها از طرف سایر مراکز آموزش عالی و جایگاه آنها در چاپ و انتشار کتاب و مقالات علمی معاصر در نظر گرفته شده است. در پژوهش فوق، فقط دانشگاه خزر جمهوری آذربایجان- دانشگاهی که توسط ترکیه هدایت و اداره می شود- در بین 6 هزار مراکز آموزش عالی برتر قرار گرفته است. سایر دانشگاه های این کشور در رتبه های پایین تر قرار گرفته اند.

این در حالی است که کشورهای دیگر اتحاد جماهیر شوروی از لحاظ وضعیت آموزشی، به مراتب موقعیت برتری را نسبت به جمهوری آذربایجان دارند که از جمله آنها اوکراین با 38 دانشگاه، لتوانی با 17 دانشگاه، لیتونی با 10، بلاروس با 7، ارمنستان با 5، مولداوی با 4، قرقیزستان با 3 و گرجستان با 2 دانشگاه در رتبه های مناسبتری نسبت به دانشگاه های جمهوری آذربایجان از جمله دانشگاه خزر باکو در این فهرست قرار گرفته اند.

درست است که پژوهش فوق در خصوص میزان علمی دانشگاه ها صورت گرفته است، اما باید گفت که دانشجویان دانشگاه ها محصول سیستم های آموزش و پرورش هر کشوری محسوب می شوند. اگر میزان علمی دانشگاه های کشوری پایین باشد قطعاً یکی از دلایل عدم پیشرفت نظام آموزشی آن کشور می باشد. بررسی نظام آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان از لحاظ ماهیت و محتوا حکایت از آن دارد که دولت هیچ برنامه جدی برای نوسازی کیفی سیستم آموزشی خود نداشته و اگر هم اصلاحاتی صورت گرفته فقط در شکل و ظاهر مراکز آموزشی بوده است.

در خصوص علت پایین بودن سطح سیستم آموزشی جمهوری آذربایجان دلایل زیادی را می توان مطرح کرد که عدم توجه دولت نسبت به آنها باعث شده است اکثر کشورهای دنیا اعتبار علمی مدارک آموزشی و دانشگاه های آذربایجان را تأیید نکنند.

وزارت آموزش و تحصیل جمهوری آذربایجان به علت اشتغال به فعالیت های غیر حرفه ای از پرداختن به مسئولیت های اصلی خود باز مانده و هویت سازی غیر واقعی را بصورت کاملاً غیر حرفه ای به نسل جوان خود منتقل می کند و نوسازی آموزشی را فقط در ظاهر و شکل مراکز آموزشی تعریف کرده است.

دولت آذربایجان در طول سال های پس از استقلال بجای اصلاحات و نوسازی متون و بالا بردن محتوای دروس آموزشی، تلاش خود را معطوف به تغییر نگرش، دیدگاه ها و ایجاد هویت جدید کرده است. مدیران آموزش و پرورش آذربایجان از همان ابتدای تحصیل دانش آموزان سعی کرده اند در متون آموزشی خود به جای توجه به محتوای علمی و بروز بودن متون، نگرش های خود را به دانش آموزان منتقل کنند. تحریف تاریخ از جمله این مسائل است. دولت تلاش کرده در متون آموزشی خود صبغه پان آدریسم را به مخاطبان خود القاء کرده و با غیر واقعی جلوه دادن حوادث و تاریخ، یک هویت جدیدی را برای مردم بالاخص نسل جوان ایجاد کند. هویت جدیدی که ضرورت یادگیری و ارتقا تحصیلی را در زبان ها و فرهنگ های مختلف نمی پسندد و یا حداقل فرد را نسبت به کسب علوم جدید بی نیاز می کند.

مطالعه گذرای متون آموزشی در تمامی مقاطع و رشته های تحصیلی و حتی رشته های پزشکی و فنی نشان می دهد که دولت آذربایجان از هر فرصتی جهت تبیین تاریخ جعلی برای نسل جدید خود بهره برداری می کند.

معضل دومی که باعث پایین بودن سطح آموزشی و علمی مدارس و دانشگاه های این کشور شده عدم نظارت اجتماعی صحیح در این مراکز است. نظارت مؤثری که همراه با ارائه الگوهای جدید توسعه و تربیت و تعالی باشد. در مراکز آموزشی آذربایجان بعلت نبود نظارت لازم بر امور، انواع تخلفات و کوتاهی ها از سوی مدیران و معلمان و اساتید صورت می گیرد که حاصل همین کوتاهی در نظارت، افزایش روز بروز فساد اداری و رشوه خواری در مدارس و دانشگاه ها است. بیشتر والدین از طریق پرداخت رشوه به مدارس و اساتید دانشگاه ها، زمینه ارتقاء تحصیلی فرزندان خود را فراهم کرده اند و بعلت کمبود درآمد و بلابودن هزینه های زندگی، زمینه گرایش به فساد و رشوه خواری در اکثر معلمان، اساتید و مدیران وجود دارد. رشد فساد اداری و آموزشی باعث شده نسل جدید و تحصیل کنندگان آذری علاقه زیادی را نسبت به مطالعه و رشد طبیعی تحصیلی نداشته باشند و همین دلیل افت رشد علمی و فنی این کشور است.

«آگوست کنت» پدر علم جامعه شناسی می گوید: پیشرفت و ترقی بشر به آموزش و پرورش صحیح بستگی تمام و کمال دارد زیرا تعلیم و تربیتی صحیح است که حس تفاهم را بین افراد پرورش می دهد. حال آنکه در جامعه آذربایجان، آموزش و پرورش صحیح اصلاً وجود ندارد زیرا که آموزگاران، اکثراً از طریق رشوه، خود در دوران آموزش شان کامیاب شده و حالا هم با همان شیوه گذشته در موسسات تحصیلات عالی و یا دیگر نهادهای آموزشی جذب شده اند، پس نباید از افراد که خود بی سواد و کم سواد هستند انتظار آموزش صحیح را داشت.

یکی دیگر از دلایل ضعف علمی مراکز آموزشی آذربایجان؛ حاکم بودن مدیران بی سواد و غیر متخصص بر سیستم آموزشی این کشور است و نبود تخصص لازم در مدیران باعث شده علی رغم

اختصاص بودجه های کلان در امر آموزش، نظام آموزشی، توسعه و پیشرفت لازم را نداشته باشد.

یکی از جدی ترین معضلات مراکز آموزشی آذربایجان، نامناسب بودن فضاهای آموزشی و کمبود امکانات مدارس از جمله آب آشامیدنی، اتاق های سرد، نبود امکانات روز آموزشی و ... است که دولت توجه لازم برای پرداختن به این موضوعات را از خود نشان نمی دهد. بلکه اصلاحات آموزشی خود را در قالب ایدئولوژی زدایی از متون آموزشی و محیط های آموزشی متمرکز کرده که پرداختن به این موضوعات نه تنها کمکی به اصلاحات و نوسازی سیستم آموزشی این کشور نکرده بلکه اقدامات ضددینی و ضد اسلامی، بارها دولت را با چالش های جدی روبرو کرده است که نمونه واضح این موضوع، اجرایی شدن لایحه ممنوعیت حجاب در مدارس دخترانه است که باعث شد دینداران و دختران محجبه بارها در سطح خیابان های شهرهای این کشور، علیه سیاست های لائیک دولت تظاهرات برپا کنند.

دولت آذربایجان باید متوجه شده باشد که اعمال سیاست های ضددینی و گرایش های پان آدریسم در مراکز آموزشی این کشور، راهکار اصلاح و نوسازی سیستم آموزشی این کشور نیست و اجرای سیاست های همسو با غرب نمی تواند نشانگر بروز بودن نظام آموزشی کشور باشد بلکه تنها راه نجات دولت از سیستم آموزشی بیمار، اجرای اصلاحات دقیق در متون آموزشی و بروز کردن امکانات آموزشی با توجه به الگوهای علمی کشورهای توسعه یافته و پایبندی به هویت ملی و دینی خود است.

پایان پیام.